

Академік Кришталь про мозок і те, чому вчені світового рівня тікають з України

Міжнародний симпозіум «Іонні канали, що формують мозок» в Інституті фізіології імені О. О. Богомольця НАН України присвятили 70-річному ювілею видатного українського вченого-нейрофізіолога, члена Європейської Академії, директора Інституту фізіології, академіка Олега Олександровича Криштalia. І ще двом круглим датам — 40-річчю і 35-річчю відкриття Олегом Кришталем першого внутрішньоклітинного діалізу й протончутливих рецепторів.

23

Вони стали проривом у вивченні роботи мозку та вагомим внеском у світову науку. Привітати ювіляра й обмінятися науковими ідеями до Києва приїхали вчені з усього світу. Серед них були послідовники Олега Криштalia, колишні учні та колеги з поважних наукових інституцій, зокрема президент Європейської Академії Сьєрд Клотінг, президент Польської академії наук Єжи Душинський та голова Робочої групи з питань поширення проєктів Європейської дослідницької ради Єва Кондоросі.

У своїх лекціях вони розповіли про шляхи становлення й можливості розвитку науки в Європі, перспективи співпраці з Європейською дослідницькою радою та проблеми інтеграції української науки в європейську.

Президент Європейської Академії Сьєрд Клотінг у своїй доповіді зазначив, що українські вчені здатні одержати найвищі світові нагороди за свої винаходи. Академік Кришталь є прикладом для наслідування.

— Важливо не те, маєш ти премію чи ні. Важливий винахід. Деякі з них сприймаються не відразу, але за декілька років стають універсальними, як сталося і з відкриттями академіка Олега Криштalia, — зазначив Сьєрд Клотінг.

Не обійшли стороною і питання подальшого розвитку вітчизняної науки.

— Нині завершується підготовка нового Закону «Про науку», в якому все спрямовано на те, щоб її розвиток ішов швидше, аби вона долучилася до європейського процесу. Та проблема в тому, що всі наші спеціалісти світового рівня майже в повному складі тікають з батьківщини. Ця ситуація зміниться лише в тому разі, якщо економіка нашої країни піде вгору й, отже, з'являться кошти на науку, — висловився академік Кришталь.

Незважаючи ні на що, команді Олега Олександровича вдається робити істотний внесок у розвиток нейрофізіології. Але колись потужна команда київського Інституту фізіології нині ледь працює. І це в той час, коли дослідники в усьому світі шукають ліки від хвороб мозку...

Європейські колеги стурбовані таким становищем українських науковців. Попри кризу в ЄС, бюджет на фундаментальні дослідження там не урізали, а, навпаки, — збільшили. Цього року він становить 1,5 мільярда євро. Західні вчені хочуть допомогти своїм колегам в Україні, пропонуючи долучатися до грантових наукових програм ЄС. У Європейській дослідницькій раді зацікавлені в тому, щоб до програм приєднувалися науковці зі Східної Європи. І ставлять за при-

клад Польщу. Там за 15 років із однієї лабораторії виріс цілий Інститут молекулярної біології. Нині цей інститут 80% фінансування отримує за рахунок підприємств, які зацікавлені вкладати кошти у фундаментальну науку, та грантів. Наші вчені також готові зробити свій внесок у розвиток вітчизняної економіки, запевняють провідні фізіологи України.

Під час роботи симпозіуму відбулася ще одна урочиста подія: вшосте було вручено премію Фонду імені П. Г. Костюка. Її цьогорічним лауреатом стала співробітниця Навчально-наукового центру «Інститут біології» Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат біологічних наук Світлана Прилуцька. Дослідниця виступила з доповіддю «Протипухлинний ефект фулерену C60», яку високо оцінили світила європейської науки.

Тож бачимо, що українська наука, незважаючи на тотальне недофінансування, ще може готувати молодих талантів, послідовників своїх іменитих учителів. Але чи довго це триватиме за таких умов? Чи надовго вистачить їхнього ентузіазму, щоб серед обдертих стін за копійки намагатися зробити відкриття, дивлячись у «дореволюційний» мікроскоп, — запитання риторичне...

А раптом?

Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.